

ЗНАХІДКИ ПТАХІВ ІЗ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА НА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЯХ Повідомлення 1

І.В. Скільський¹, Б.Й. Годованець², В.В. Бучко³, Н.А. Смірнов¹,
М.С. Атаманюк⁴, Л.І. Мелешчук⁵

¹ Чернівецький обласний краєзнавчий музей; а/с 532, м. Чернівці, 58001, Україна
Chernivtsi Regional Museum; P.O. Box 532, Chernivtsi, 58001, Ukraine

² Карпатський біосферний заповідник; вул. Красне Плесо, 77, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл., Україна

*Carpathian Biosphere Reserve; Krasne Pleso str., 77, Rakhiv, 90600, Transcarpathian region,
Ukraine*

³ Галицький національний природний парк; вул. Галич-Гора, 1, м. Галич, 77100, Івано-
Франківська обл., Україна

Halych National Park; Halych-Hora str., 1, Halych, 77100, Ivano-Frankivsk region, Ukraine

⁴ Українське товариство охорони птахів; с. Джурів, Снятинський р-н, Івано-Франківська
обл., 78354, Україна

*Ukrainian Society for the Protection of Birds; Dzhuriv, Snyatin district, Ivano-Frankivsk
region, 78354, Ukraine*

⁵ Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича; а/с 532, м. Чернівці,
58001, Україна

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University; P.O. Box 532, Chernivtsi, 58001, Ukraine

✉ І.В. Скільський (I.V. Skilsky), e-mail: skilsky@rambler.ru

**Records of birds from the Ukrainian Red Book in Chernivtsi region and adjacent ter-
ritories (West Ukraine). Part 1. - I.V. Skilsky, B.I. Godovanets, V.V. Buchko, N.A. Smirnov,
M.S. Atamanyuk, L.I. Meleshchuk. - Avifauna of Ukraine. 5. 2014. - Data were collected in
1970–2013. Information about 14 species is presented. [Ukrainian].**

Key words: fauna, rare species, distribution.

Дані було зібрано в 1970–2013 рр. Наведено інформацію для 14 видів. [Ukrainian].

Ключові слова: фауна, раритетні види, поширення.

Матеріали зібрано протягом 1970–2013 рр. на території Вижницького (сміт Берегомет, села Виженка, Долішній Шепіт, Лопушна і Лукавці), Герцаївського (села Куликівка, Луковиця, Молниця і Остриця), Глибоцького (с. Турятка), Заставнівського (села Веренчанка і Дорошівці), Кельменецького (с. Вороновиця), Кіцманського (села Коростувата, Оршівці, Реваківці й Шипинці), Новоселицького (с. Остриця), Путильського (села Бісків, Петраші, Поркулин, Руська, Сарата, Товарниця, Усть-Путилка, Фошки, Хорови і Шепіт та лісоділ. Перкалаб), Сокирянського (села Кормань і Селище), Сторожинецького (сміт Красноїльськ і с. Спаська) та Хотинського (села Ворничани і Данківці) районів Чернівецької, Верховинського (села Буркут і Явірник та лісоділ.

Перкалаб), Городенківського (с. Поточище) та Снятинського (с. Джурів) районів Івано-Франківської й Заліщицького (с. Дзвиняч) району Тернопільської областей. Використано також окремі відомості з мережі Інтернет.

Рожевий пелікан (*Pelecanus onocrotalus*). У липні 2011 р. птаха виявили на ставку на південній околиці с. Оршівці. Пелікан, злякавшись спостережника, швидко піднявся в повітря і покинув водойму.

Чорний лелека (*Ciconia nigra*). З середини 2000-х рр. нами зібрано нові дані про перебування (гніздування) виду в досліджуваному регіоні. 5.05.2006 р. – 1 ос. кружляла над острівним лісом, окол. с. Дзвиняч. 05–07.2007 р. – 1 ad. (протягом тривалого часу птах постійно прилітав на одне й те ж місце і ловив лосося-кумжу (*Salmo trutta* (morpha fario)) на мілководдях річки), окол. с. Джурів. Літо 2007 р. – 6 ос. (згряя) шукали поживу на мілководдях ставка, окол. с. Селище. Середина липня 2008 р. – 1 ос. кружляла над луками і лісом, окол. с. Спаська. 12.08.2008 р. – 1 ос. пролетіла над полем, окол. с. Остриця (Герц.). 13.08.2008 р. – 1 ос., долина р. Прут, східна окол. м. Чернівці. 13.08.2008 р. – 1 ос., долина р. Прут, окол. с. Остриця (Герц.). Гніздовий період 2008 р. – пара біля гнізда на дубі, дубовий ліс, окол. с. Куликівка. Гніздовий період 2008 р. – пара біля гнізда на дубі, дубовий ліс, окол. с. Турятка. 15.09.2008 р. – 2 ос. пролетіли над лісом, окол. с. Джурів. Початок жовтня 2008 р. – 11 ос. (згряя) шукали поживу на полі та луках, окол. с. Ворничани. 22.10.2008 р. – 1 ос. кружляла над луками, полями й острівним лісом, окол. с. Ворничани. 22.10.2008 р. – 1 ос. літала над острівним лісом, окол. с. Данківці. 8.05.2009 р. – 1 ос., долина р. Прут, окол. с. Молниця. 16.09.2009 р. – близько 130 ос. (згряя), мілководдя ставків, зволожені луки, південно-західніше с. Дорошівці. 27.03.2010 р. – 27 ос. (згряя) пролетіли над селом у південно-східному напрямку (очевидно локальна кормова міграція в бік р. Черемош), с. Джурів. 29.03.2010 р. – 1 ad. на гнізді на буці, Джурівський ліс, окол. с. Джурів. 20.04.2010 р. – 1 ос., стариця р. Прут, окол. с. Рєваківці. 23.05.2010 р. – 1 ad. шукав поживу на стариці р. Рибниця, окол. с. Джурів. 19.06.2010 р. – 1 ad. пролетів над берегом р. Дністер, окол. с. Поточище. 18.05.2011 р. – 18 ос. (згряя) мігрували над ялиновим лісом у південно-східному напрямку, окол. с. Руська. 7.06.2011 р. – 1 ос. пролетіла над буково-ялицевим лісом, ур. Стебник, НПП «Вижницький», південно-західніше смт Берегомет. 7.06.2011 р. – 1 ос., мілководдя р. Мала Виженка, ур. Мала Виженка, НПП «Вижницький», південно-східніше с. Виженка. 11.07.2011 р. – 1 ос. пролетіла над р. Прут, окол. с. Коростувата. 09.2011 р. – 1 ос., мілководдя р. Прут, окол. с. Остриця (Новос.). 13.04.2012 р. – 2 ос. (очевидно пара) кружляли над долиною р. Прут, м. Чернівці. 17.03.2013 р. – 1 ос. шукала поживу на мілководдях р. Рибниця (птах підпустив спостережника на віддаль 60–70 м), окол. с. Джурів. 22.03.2013 р. – 1 ос., мілководдя ставка, близько 3 км

північно-західніше с. Веренчанка. 4.04.2013 р. – очевидно територіальна пара: 1 ос. шукала поживу на луках (автомобіль спостережників птах підпустив на віддалі 30 м, згодом полетів у напрямку до найближчого лісу), ще 1 ос. на віддалі близько 60 м від попередньої (птах шукав поживу на луках), 2 км південніше с. Лопушна. 15.04.2013 р. – 1 ос. на гнізді на буці (птах підпустив спостережника на віддалі 100 м, на краях гнізда є послід; чотири роки лелеки не виводили пташенят: у 2008 р. гніздо було заселене, а у 2009 р. вже ні), буковий ліс, окол. с. Джурів.

Червоновола казарка (*Branta ruficollis*). Відомі дві осінні знахідки в долині середньої течії р. Прут. У другій половині 1970-х рр. птаха здобуто зі зграї, яка налічувала трохи більше 10 ос., в окол. м. Снятин, а наприкінці 1970-х рр. казарку здобуто зі зграї близько 20 птахів неподалік від с. Оршівці.

Гоголь (*Bucephala clangula*). 15.03.2009 р. не менше 5 ос. (пролітна зграйка) трималися на ставках біля с. Шипинці.

Скопа (*Pandion haliaetus*). У першій декаді березня 2000 р. 1 ос. спостерігали над р. Прут в околицях с. Коростувата. 12.09.2008 р. полюючого птаха виявили на р. Черемош неподалік від с. Джурів.

Зміїд (*Circaetus gallicus*). Протягом літа 2002 р. двічі спостерігали по 1 ос. (птахи носили пійманих рептилій очевидно до гнізда), ялиновий ліс, г. Гнетеса, вище 1000 м н. р. м., лісоділ. Перкалаб (Верхов.). 1.04.2013 р. 1 ос. пролетіла в північно-західному напрямку (птах мічений свого часу в Польщі радіопередавачем*), узлісся дубового лісу, луки, поле, окол. с. Луковиця.

Орел-карлик (*Hieraetus pennatus*). 5.07.2009 р. – 1 ос. кружляла над ялиновим лісом і луками, долина р. Сарата, підніжжя хр. Яровиця, лісоділ. Перкалаб (Пут.). 6.07.2009 р. – 1 ос. літала над долиною р. Сучава, окол. с. Руська. 2.06.2011 р. – 1 ос. (темна морфа) сиділа на верхівці дерев'яної опори ЛЕП і злетіла, коли поруч (на віддалі 70 м) проїжджав автомобіль зі спостережниками (згодом цього птаха виявили трохи далі на сусідній опорі ЛЕП), луки з деревами і кущами в долині р. Сіретель (поруч буково-ялицевий ліс), окол. смт Красноільськ.

Беркут (*Aquila chrysaetos*). 15.11.2011 р. дорослу особину спостерігали в бінокль із віддалі майже 300 м поблизу с. Руська. Птах пролетів над ялиновим лісом у південному напрямку.

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*). Протягом останніх років вірогідно залітних птахів спостерігали тричі. 20.12.2009 р. – 1 ос., прибережна частина Дністровського водосховища, окол. с. Вороновиця. 11.2011 р. – 1 ос. кружляла над поверхнею Дністровського водосховища, окол. с. Кормань. 27.05.2013 р. – 1 ad. полював на рибу на р. Сірет, окол. с. Лукавці.

* <http://www.lto.org.pl/Short-toed%20eagle%20%28Circaetus%20gallicus%29%20migration%20map.html>

Сапсан (*Falco peregrinus*). У 2002 р. протягом репродуктивного періоду виявляли поодиноких особин поблизу г. Чивчин (1300–1500 м н. р. м.) в окол. с. Буркут. Очевидно, що десь поблизу в румунській частині Карпат ці птахи гніздяться.

Тетерук (*Lyrurus tetrix*). Весна 1991 р. – 5–7 самців, луки, пер. Шурдин, 1000–1200 м н. р. м., окол. с. Долішній Шепіт. Весна 1993 р. – до 10 самців, луки, пер. Шурдин, 1000–1100 м н. р. м., окол. с. Фошки. Кінець 1990-х рр. – виявляли поодиноких особин, гірські луки, вирубки, окол. с. Усть-Путила. Кінець вересня 2000 р. – 30 ос. (зграя), луки, г. Чивчин, 1600–1700 м н. р. м., окол. с. Буркут. 25.07.2002 р. – кілька особин, полонини, окол. с. Явірник. 10.2009 р. – самець, заростаюча вирубка, пер. Семенчук, окол. с. Сарата.

Глухар (*Tetrao urogallus*). 28.07.2003 р. – самка (злетіла з кущів, коли спостережники наблизилися на віддаль близько 30 м), узлісся ялинового лісу, долина р. Чорний Черемош, ур. Чемірний, окол. с. Буркут. 10.2009 р. – самець, ялиновий ліс, окол. с. Руська. 10.2009 р. – самець, ялиновий ліс, окол. с. Шепіт. Літо 2010 р. – 6 молодих особин (виводок, ще погано літали; одного птаха піймано місцевим жителем для утримання в неволі, самка), узлісся ялинового лісу, окол. с. Петраші.

Рябчик (*Tetrastes bonasia*). 07.1987 р. – 3 ос., хвойний ліс, ур. Стебник, окол. смт Берегомет. 13.07.1988 р. – близько 5 самок з виводками, ялиновий ліс, ур. Лаура, окол. смт Красноільськ. 4.07.1989 р. – 1 ос., хвойний ліс, ур. Стебник, окол. смт Берегомет. 5–27.07.1989 р. – самець, ялиновий ліс, окол. с. Долішній Шепіт. 19.09.1989 р. – 1 ос., ялицево-ялиновий ліс, ур. Лужки, окол. с. Виженка. 20.09.1989 р. – 1 ос., ялицево-ялиновий ліс, ур. Протяте Каміння, окол. с. Хорови. 10–12.07.1990 р. – 6 ad., ялиновий ліс, окол. с. Поркулин. Післягніздовий період 1991 р. – кілька зграй до 60 ос. у кожній (птахи кормилися ягодами), заростаючі вирубки, лісосідл. Перкалаб (Пут.). 12.07.1991 р. – 1 ос., ялицево-ялиновий ліс, г. Магура, 1300 м н. р. м. окол. с. Долішній Шепіт. 31.07.1991 р. – 2 ос., хвойний ліс, окол. с. Виженка. 13.08.1991 р. – 15 і 6 ос. (зграї), узлісся ялинового лісу, г. Великий Камінь, 1400 м н. р. м., лісосідл. Перкалаб (Пут.). 14.08.1991 р. – 1 ос., заростаюча вирубка, лісосідл. Перкалаб (Пут.). Гніздовий період 1992 р. – кілька особин, ялиновий ліс, окол. с. Виженка. 24.07.1992 р. – 1 ос., ялиновий ліс, долина р. Петровець, окол. с. Долішній Шепіт. 18.09.1993 р. – 3 ос., ялиновий ліс, г. Фрунтя, окол. с. Долішній Шепіт. 16–22.07.1994 р. – 15 ос., ялиновий ліс, окол. с. Долішній Шепіт. 25.07.2000 р. – кілька особин (зграя), вирубка, окол. с. Усть-Путила. 28.06.2001 р. – 2 ос., ялиновий ліс, окол. с. Бісків. 28.06.2001 р. – 1 ос., ялиновий ліс, окол. с. Товарниця. 31.07.2002 р. – 1 ос., ялиновий ліс, підніжжя г. Чивчин, 1000 м н. р. м., окол. с. Буркут. 19.05.2003 р. – 3 ос., узлісся ялинового лісу, г. Гнетеса, вище 1000 м н. р. м., лісосідл. Перкалаб (Верхов.). 9.01.2010 р. – самка і самець, узлісся хвойного лісу, окол. с. Руська.

Великий кроншнеп (*Numenius arquata*). Відомі дві знахідки мігруючих птахів відносно високо в горах. 10.2009 р. – 6 ос. (зграя) під вечір пролетіли з голосним криком досить низько над долиною р. Чорний Черемош, до 900 м н. р. м., окол. с. Буркут. 10.2009 р. – 1 ос. злетіла налякана проїжджаючим автомобілем (птах шукав поживу на луках біля узбіччя дороги), пер. Шурдин, близько 800 м н. р. м., окол. с. Фошки.

Подяки

Автори висловлюють щирю подяку І.М. Агатію, В.І. Бабуху, І.В. Бойчуку, В.В. Буджаку, П.В. Бундзяку, А.Д. Волуці, О.Д. Волуці, П.І. Гаврилащук, В.М. Грищенку, М.Л. Клестову, Я.М. Когутяку, Д.Д. Манілічу, Р.І. Мелещуку, Д.А. Смірнову, А. Соколовському, М.М. Суслику, М.М. Суслику (мол.), І.Б. Термені, І.І. Чорнею, Л.В. Шкільній, І.С. Шкільному та деяким іншим дослідникам за надання неопублікованих даних чи/ї допомогу у проведенні спостережень.

* * *

Публікацію підготовано в рамках виконання теми «Організація моніторингу сучасних тенденцій динаміки раритетної флори і фауни Буковини у зв'язку зі змінами клімату з використанням ГІС-технологій» (№ держреєстрації 0113U003244).

ДО ОРНИТОФАУНИ ВЕРХНЬОЇ ТЕЧІЇ р. ІНГУЛЕЦЬ

А.О. Шевцов

Українське товариство охорони птахів; вул. Героїв Сталінграду, 19, кв. 26, м. Олександрія, Кіровоградська обл., 28008, Україна

Ukrainian Society for the Protection of Birds; Heroyiv Stalingradu str. 19/26, Olexandriya, Kirovograd region, 28008, Ukraine

✉ shevcov_anatolii@mail.ru

To ornithofauna of the upper part of the Ingulets river (Central Ukraine). - A.O. Shevtsov. - **Avifauna of Ukraine. 5. 2014.** - The head of the Ingulets river is situated in Kirovograd region. Data about 18 bird species were collected during an expedition on 18–21.07.2007. [Ukrainian].

Key words: fauna, distribution, number, rare species.

Наводяться дані про 18 видів птахів, зібрані під час експедиції 18–21.07.2007 р. у Знам'янському, Олександрівському та Олександрійському районах Кіровоградської області.

Ключові слова: фауна, поширення, чисельність, рідкісний вид.

Матеріал для даного повідомлення зібраний 18–21.07.2007 р. під час пішохідної експедиції від витoku р. Інгулець вниз по течії до м. Олександрії.